

NIEUWSBRIEF

HISTORISCHE VERENIGING

NIEUWERKERK AAN DEN IJSEL

JG 32, NR 92 - FEBRUARI 2024

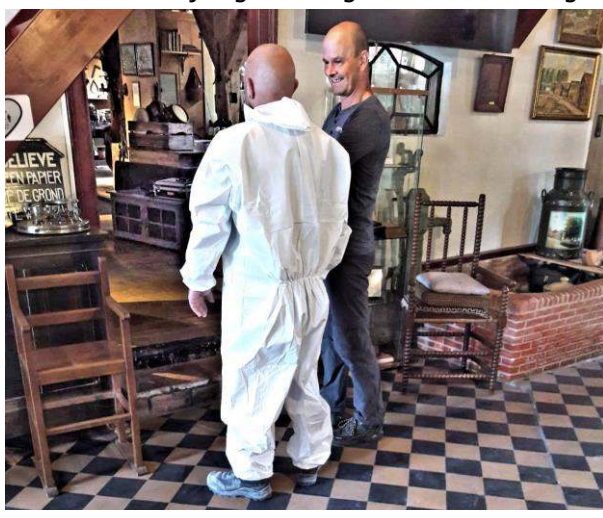
*Open middagen Oudheidkamer:
eerste zaterdagen van de maand van 14.00 - 17.00 uur*

*'s-Gravenweg met het Koffiehuis van Erbeveld (later Honkoop),
waarachter het terrein voor het Muziekfestival op 1 juni 1905
(Zie pag. 11.)*

Van de voorzitter

We hebben al een paar keer bericht over het probleem met de aantasting door zwammen van het voorhuis van boerderij Nooit-Gedacht. Behalve het woekeren van de zwam en het aantasten van monumentale houten balken, muren en fundament, ontstond er ook een ongezond binnenklimaat; dit vanwege de sporen die de zwammen in de lucht verspreidden. Woningcoöperatie Stedelink, de eigenaar van het complex en opvolger van Vestia, wilde, zodra dit eind augustus bekend werd, eigenlijk acuut beginnen met de bestrijding. We kregen gelukkig nog een weekje respijt en konden nog open op 2 september en op 9 september (Open Monumentendag). Zo hadden de kunstenaars van de Stichting Beeldende Kunst Zuidplas (SBKZ) nog kort eer van de net door hen ingerichte tentoonstelling. Ook de kantklosster, de spinster en de houtdraaijer waren niet voor niets besteld voor OMD. Deze laatste was qua bezoekers mede hierdoor een van de best bezochte open middagen voor de Oudheidkamer in tijden. Met onze klusvrijwilligers hebben we de ontvangstruimte en de wekkelder direct na OMD ontruimd, zodat de zwammenbestrijding kon beginnen. Het moet gezegd worden dat Stedelink de zaak voortvarend aanpakte. Het was een komen en gaan van allerlei specialisten, busjes, afvalcontainers en wat dies meer zij. Wij konden gewoon doorklussen en hadden zo elke donderdag goed zicht op wat er zoal gebeurde. Het leek in onze ogen allemaal wat chaotisch. Maar zonder dat er een regisserende uitvoerder rondliep leek iedereen toch precies te weten wat hij moest doen en wanneer hij dat moest doen.

De zwammenbestrijders

Ook werden er verschillende talen gesproken, wat maar weer bewijst dat arbeidsmigranten voor dit soort klussen onmisbaar zijn. Er werd hard gewerkt en begin januari konden we stilaan de spullen van de ontvangstruimte weer gaan terugverhuizen. Zelf konden we onze muren ook weer wat gaan opknappen. Bij de hele operatie kwamen ook weer zaken tevoorschijn waarvan we niet meer wisten dat we ze hadden. Ook konden we overtollige dingen ontzamen. Verder hebben we een nieuwe bibliotheekkast geïnstalleerd, waardoor er een wat beter overzicht is van de boeken die we hebben.

Dit alles leidde ertoe dat we afgelopen 3 februari weer een open middag konden houden. Deze trok ook weer een mooi aantal nieuwsgierigen. We zijn nog bezig met de wekkelder, waar we eerst een aantal objecten weer opknappen. Er zijn wel een aantal ontwikkelingen die wat veranderingen voor de HVN betekenen, maar daar komen we later in een nieuwflits of nieuwsbrief op terug. We gaan nu met goede moed verder in het nieuwe jaar, en als eerste verwachten we de kunstenaars weer terug om hun wreed verstoorde tentoonstelling opnieuw in te richten.

Ter illustratie hierbij nog wat foto's om een indruk te geven wat er zoal is aangepakt.

Voorbeeld van een zwam

Dichtsmen van de voegen

Geul naast het huis

Rechterdeel van de kelder

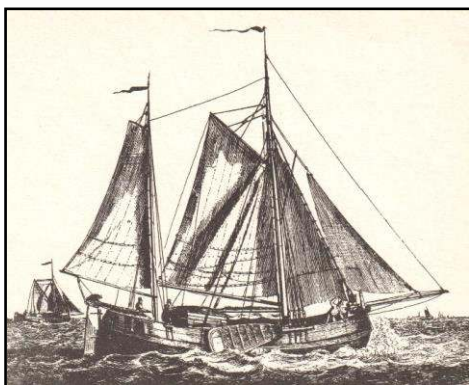
Ontvangstruimte met deur naar voorhuis

Twee schellinkjes op hun kant

Corstiaan van Bremen voer met zijn marktschip een geregelde dienst tussen Haarlem en 's-Hertogenbosch en deed daarbij tussenliggende steden aan. Op 28 januari 1682 lag hij voor anker bij Kortenoord, toen opeens een aantal mannen zijn schip beklommen en een grote hoeveelheid touw lossneden. Ondanks zijn protesten namen ze dat mee zonder dat hij er iets tegen kon doen. Wat is het verhaal hierachter?

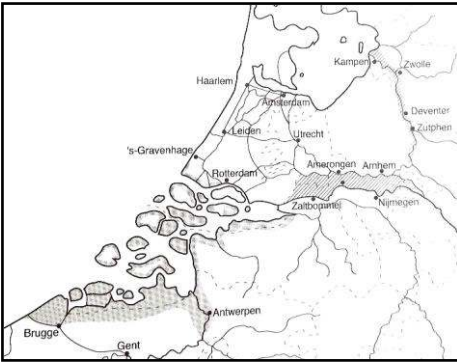
Corstiaan van Bremen en zijn schip

De Hollandsche IJssel maakte deel uit van een uitgebreid waternetwerk, waarlangs door heel Holland mensen en goederen werden vervoerd. De wegen waren immers slecht en in de natte tijd modderig. Zelfs onze eigen 's-Gravenweg was nog maar sinds drie jaar bestraat. En zo voer Corstiaan van Bremen van Haarlem via het Haarlemmermeer, Gouda, Dordrecht, Gorcum en Zaltbommel naar 's-Hertogenbosch. Hij voer in feite van de markt in Haarlem naar de markt in 's-Hertogenbosch, vandaar de term 'marktschip', dat eigenlijk een beurtschip is dat tussen markten heen en weer vaart. Of Corstiaan afkomstig was uit Haarlem of uit 's-Hertogenbosch is niet bekend. Hoe zijn schip eruitzag weten we niet zeker. Was het een tweemaster, zoals te zien op het plaatje van een Brabants beurtschip (foto links), of een éénmaster, zoals bij het Friese scheepsmodel (foto rechts)? Het zal in elk geval langsgetuigd zijn geweest, dat wil zeggen dat de neutrale stand van de zeilen in de lengte van het schip was. Hiermee kon je op de binnenlandse vaarwegen het beste met je zeilschip manoeuvreren.

De storm van 1682

Op 26 januari 1682 werd Zuidwest-Nederland getroffen door een zware noordwesterstorm, die samenviel met springtij. In Zeeland overstroonden 161 polders. Een Zeeuwse arts, F. Gruiwardt, beschreef in een pamflet "*...den ellendigen toestand van onse amechtige provincie*". In Vlissingen werd er bericht over "*...zulke gaten in de muren, in de straten, ja zelfs in de kaaien, dat men nauwelijks schrijven kan. Het water staat tot aan de luifels, alle kerken zijn onbruikbaar en de graven neergestort.*"

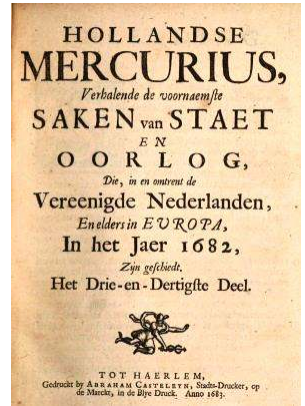

Zelfs de doden zijn uit de graven gewekt en weggedreven op de kerkhoven."

In Holland stonden totaal 22 polders blank. De duinen bij Ter Heijde werden weggeslagen. Scheveningen kwam er goed van af. Maar in Rotterdam voer men met schuitjes over de grote markt.

De Hollandse Mercurius over de storm van januari 1682

De Hollandse Mercurius was een Nederlandstalige nieuwspriodiek uit de 17^e eeuw. Het tijdschrift verscheen 40 jaar lang, eenmaal per jaar. De afleveringen vatten het nieuws in Europa tussen 1650 en 1690 op een begrijpelijke manier samen. De Hollandsche Mercurius geeft over de storm van 1682 een hele lijst van polders en plaatsen die in de Republiek getroffen waren door het noodweer. Maar wat er bij Kortenoord gebeurde werd blijkbaar zó bijzonder gevonden, dat juist daarover uitgebreider werd geschreven. Daaraan hebben wij het te danken dat we kunnen lezen hoe in de Schielands Hoge Zeedijk twee gaten ontstonden; maar ook dat de bevolking ter plekke erin geslaagd is die gaten te dichten.

De bijna-ramp

Doordat het water op de Noordzee door springtij extra hoog stond en een noord-westerstorm dit water opjoeg richting de smalle doorgang van het Kanaal, werd het water overal in de delta de riviermondingen in gestuwd. Zo gebeurde het ook in de Hollandsche IJssel, net zoals het 271 jaar later in 1953 opnieuw zou gaan.

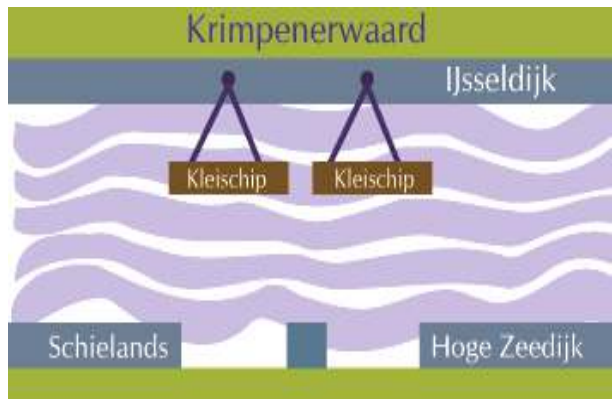
In 1682 ontstonden er echter twee gaten vlak bij elkaar. Volgens de Hollandse Mercurius waren ze tussen de 14 en 17 meter breed, met een 'tusseneiland' van ongeveer vijf meter. Waarschijnlijk moeten we die laatste meting met een korrel zout nemen. In Hitland zijn aan de dijk nog de twee 'wielen' te zien die een overblijfsel zijn van die dijkdoorbraak, en de afstand tussen die wielen is aanmerkelijk groter dan vijf meter.

Bovendien zou zo'n klein stukje dijk tussen twee stroomgaten waardoor het water zich naar binnen stortte binnen de kortste keren verzvolgen zijn.

De Nieuwerkerkers die daar woonden wisten blijkbaar wat ze moesten doen om de gaten te dichten. Er lagen in de buurt kleischeden. Dat waren hoogstwaarschijnlijk vaartuigen waarmee het IJsselslib opgebaggerd werd dat de grondstof voor de steenbakkerijen vormde. In de vorige eeuw stonden dit soort boten ook bekend onder de naam slibbokken. De dijkgaten lagen tussen de steenplaats bij Klein-Hitland en die bij Kortenoord. Het plan was om de kleischeden als afdichting in de dijkgaten te manoeuvreren. Daarvoor hadden ze veel touw nodig. Nu lag daar in de buurt het schip van Corstiaan van Bremen voor anker totdat de storm voorbij zou zijn. Een zeilschip heeft altijd veel touwwerk in zijn tuigage. Dat touwwerk haalden de Nieuwerkerkers van het schip en knoopten dat aan elkaar tot lange kabels. De kleischeden werden naar de overkant geboomd. Wat meehielp was dat ze de noord-wester in de rug hadden. Maar ze moesten wel uit de zuiging van de stroomgaten zien te blijven. Dat moet gelukt zijn. Vervolgens moeten ze kabels aan de voor- en achterzijde van de kleischeden hebben vastgemaakt.

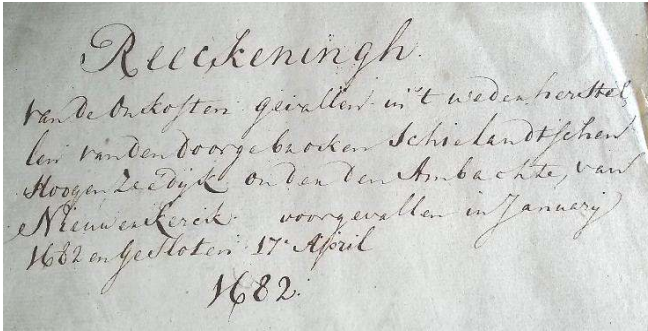
Maar waarom gingen ze naar de overkant? Aan de overzijde stonden grote bomen, die ze konden gebruiken als rempalen. Sla de touwen die aan de voor- en de achterzijde van de schepen zijn bevestigd om de bomen en zet er een aantal mannen aan. Die laten de touwen beheerst en gelijkmatig vieren om zo de kleischeden naar de gaten te laten drijven.

Hoe dichter bij het stroomgat, hoe sterker de zuiging van het water was. Toch zijn ze er in geslaagd beide kleischeden zó voor de gaten te krijgen, dat deze opgevangen konden worden door mensen op de dijk. Blijkbaar waren een aantal met touwen gezeekerde mannen van beide kanten van de dijk erin geslaagd op het 'tusseneiland' te komen. Vervolgens werd met stenen, hout en zeilen de afdichting vervolmaakt.

Een ramp was afgewend! Maar het was een schellinkje op zijn kant geweest, of eigenlijk twee schellinkjes. Waar het water de polder in was gestort bleven twee wielen van ongeveer zeven meter diep binnendijs bestaan; aldus de Hollandse Mercurius over de toenmalige situatie. Tegenwoordig zijn ze waarschijnlijk door verlanding en begroeiing een stuk minder diep. Maar ze zijn er nog wel.

Hoe het verder ging

In het archief van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (hierna kortweg Schieland genoemd) bevindt zich een map met als titel:

Rekening van Schielands rentmeester wegens het herstel van de op 28 januari 1682

plaats gehad hebbende dijkbreuken in Schielands Hoge Zeedijk onder Nieuwerkerk aan den IJssel; met bijlagen; gehoord en gesloten door Schielands bestuur, 17 april 1682.

Daarin vinden we de vergoedingen die door rentmeester De Raet gedaan zijn aan diegenen die hebben geholpen bij het dichten van de gaten; in de eerste plaats de vergoedingen aan bezitters van de gebruikte schuiten.

Schuiten

Zoals hierboven beschreven lijkt het alsof er maar twee schepen zijn gebruikt bij het dichten van de gaten. Maar uit de lijst van vergoedingen blijkt dat er vier schepen bij betrokken waren. Jan Arijsen Rook, steenbakker op Hitland, krijgt vergoed "ter zake van sijn schuijt in een van de gaten van den dijk in laten sincken". Leendert Swanenburch "ter zake sijn schuijt uit het tweede gat van den dijk is laten sincken". Hier gaat het dus om de twee schuiten die als eerste gebruikt zijn om de gaten te dichten. Het zou goed kunnen dat Leendeert Swanenburch steenbakker was op de steenplaats Kortenoord. Maar daar bleef het niet bij. Arij Willemse krijgt een vergoeding omdat zijn schip ook ingezet is bij de dijk en aldaar in stukken is gebroken. En Joost Vasse heeft met zijn schuit eveneens voor één van de gaten gezeten, maar zijn schip kon nog gerepareerd worden. En dat werds gedaan door scheepmaker Mees Pieterse uit Moordrecht. Deze reparatie is ook door Schieland vergoed.

Afdichting van de gaten

Na de provisorische dichtung van de dijkdoorbraken door de schuiten moesten deze gaten hun definitieve afdichting krijgen. Hoe dat in zijn werk ging is niet precies duidelijk. In de hierbovengenoemde rekening staan vergoedingen aan Theunis Jansen en Jan Engelen voor het brengen van hout vanuit Rotterdam naar de dijkgaten. Er staat een groot bedrag vermeld voor de 'gemeenlants arbijders', dat zijn de arbeiders die in opdracht van Schieland de gaten hebben gedicht. Het kantoor van een waterschap wordt een *Gemeenslandhuis* genoemd (*gemeen land* is een oude term voor algemeen bezit, gezamenlijkheid). Bij Grietje Willems, die op Kortenoord woonde, kregen deze arbeiders onderdak en eten.

Tot slot

Toen de dijkgaten hersteld waren kwamen de dijkgraaf en de hoogheemraden met hun gevolg om het gedane werk te inspecteren. Voor of na de inspectie zijn ze te gast geweest bij Anthony van Berckel, schout in Moordrecht, waarbij wel het een en ander gegeten en gedronken zal zijn. Van onze tijd uit gezien was daar wel goede reden voor. Op die twee plekken is namelijk tot op heden de dijk niet meer bedreigd geweest.

Maar hoe ging het verder met Corstiaan van Bremen, met wie dit verhaal begon? In de Hollandse Mercurius staat aan het eind van het relaas: *"En het schip 't welck men sijn touwerck afgenomen had geraeckte naderhandt noch seer miraculeus binnen Dordrecht."* Zou Corstiaan zijn schip 'houtje touwtje' hebben weten te repareren en er zo in geslaagd zijn om verder te varen en later een rekening hebben ingediend bij Schieland? Dat laatste is zeker, want hij krijgt van rentmeester De Raet een vergoeding *'ter saecke van leverantie van touw uijt sijn schip doen hij met sijn schip op de IJssel op stroom lagh'*.

Johan Knoester

Het consultatiebureau

Moeders die geen borstvoeding (meer) konden geven, maakten aan het einde van de 19^e eeuw nog gebruik van een voedster of min. Ze huurden andere moeders in om ook hun kind de borst te geven. Als een voedster te duur was of niet mogelijk, kreeg een baby gewone koemelk, al dan niet verdund met water. Koemelk wijkt qua samenstelling echter erg sterk af van moedermelk en werd bovendien in die tijd nog niet gepasteuriseerd. Hierdoor ontstonden veel voedingsstoornissen.

Aan dit voorbeeld kun je zien dat kennis over wat nodig was voor een gezond leven ontbrak. Die kennis groeide gelukkig wel. Een voorbeeld daarvan was pasteurisatie, het verhitten van voedsel om microben te doden. Pasteurisatie werd vanaf het einde van de 19^e eeuw, eerst beperkt, later steeds vaker toegepast. In de 60-er en 70-er jaren van de 20^e eeuw kwam er fabrieksmatig gemaakte babyvoeding.

Ik weet nog dat tijdens de eerste colleges kindergeneeskunde die ik toen volgde hoog werd opgegeven over de nieuwe voedingen van Nutricia. Onze professor sprak van een doorbraak. 'Er was nu een voeding voor baby's beschikbaar die gelijk aan of zelfs beter was dan borstvoeding (...)'. Later hoorde ik dat de fabriek een zeilboot had geschonken aan de professor. Hij hield van zeezeilen en noemde zijn schip de 'Almiron 1'.

Oprichting consultatiebureaus

In de periode 1900-1930 werden door diverse plaatselijke kruisverenigingen consultatiebureaus opgericht, met kleurrijke namen als het Witte Kruis, het Groene Kruis, het Wit-Gele Kruis, of het Oranje-Groene Kruis. De kruisverenigingen waren aanvankelijk bedoeld om de ziekenverpleging aan huis te waarborgen, met name bij grote epidemieën.

Al snel namen ze ook het geven van cursussen over voeding en hygiëne ter hand. Daar was veel vraag naar, gezien de hierboven al beschreven voedingsstoornissen. Ook werd hier en daar - met name na WO2 - gezinszorg geleverd; bijvoorbeeld als de moeder was overleden.

Het geld voor de zorg werd aanvankelijk bijeengebracht door collectes, kerken, tombola's en contributies van gezinnen. Zo ook in Nieuwerkerk. Het eerste kruisgebouw werd bij ons in 1922 gebouwd aan de Kerklaan (architect was P. Valkenburg), en in 1928 startte daar het consultatiebureau.

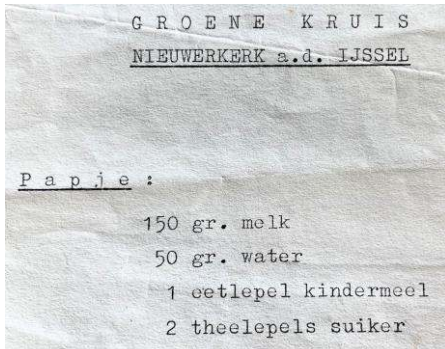

Groene Kruisgebouw aan de Kerklaan, hier in de vorm van een 'colectebus', te zien in de Oudheidkamer

De arts op het consultatiebureau

Aanvankelijk waren het voornamelijk kinderartsen die spreekuur hielden op het consultatiebureau. Hun inbreng werd vanaf de jaren 40 van de vorige eeuw duidelijk minder, doordat het specialisme kindergeneeskunde zich verder ontwikkelde en de kinderartsen steeds meer in het ziekenhuis gingen werken.

Inmiddels was er in de jaren 50 een andere groep artsen op het consultatiebureau verschenen, de zogenaamde 'mevrouwartsen'. Voor deze vrouwelijke artsen was parttime werken als consultatiebureau-arts in die tijd een mogelijkheid om hun medische opleiding in praktijk te brengen. In Nieuwerkerk werd vooral mevr. Van Aller bekend als degene die de spreekuren op het consultatiebureau voor haar rekening nam. Die startte zij in de jaren 50 van de vorige eeuw.

Vorig jaar interviewde ik mevr. Menny Boer in verband met een verhaal over de artsen op de 's-Gravenweg. Mevr. Boer toonde me bij die gelegenheid ook enkele kleine briefjes met daarop voedingsadviezen van mevr. Van Aller voor haar dochter Sophia, die in 1963 is geboren.

Inhoud van de zorg voor het kind

Na de aanvankelijke nadruk op adviezen over voeding, hygiëne en verzorging van het kind (*'rust, reinheid en regelmaat'*) breidde het consultatiebureau zijn preventieve taken uit. De preventie en de vroege signalering van rachitis waren belangrijke aandachtspunten in de jaren 40. Enige tijd onder de hoogtezon kon daarbij helpen.

Zuster De Kovel begeleidt kinderen naar de hoogtezon (1958).

De introductie van het Rijksvaccinatieprogramma in 1953 voegde, weliswaar aanvankelijk niet zonder samenwerking, een nieuwe taak toe aan het consultatiebureau. De publicatie *'Immunisatie tegen infectieziekten bij kinderen'* in 1951 (door een commissie waarin de Geneeskundige Hoofdingspectie, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en kinderartsen vertegenwoordigd waren) geeft de gedragslijn weer voor de huisarts om kinderen te beschermen tegen pokken, difterie, kinkhoest, tetanus, polio, tuberculose en roodvonk. De commissie stelt

hierin: *'...dat, nu de voornaamste immunisaties meer en meer in het eerste levensjaar geschieden, te harer toepassing de consultatiebureau's voor zuigelingen behoren te worden ingeschakeld'. De commissie vervolgt: 'Het is volkomen logisch te achten, dat een instelling, welke als doel heeft de praeventie, wordt ingeschakeld bij een zuiver praeventieve maatregel, zoals de inenting tegen infectieziekten.'*

MODEL No. 2b.
(Artt. 3 en 9 Inbeslagningswet 1939)

De ondergetekende
geneeskundige, gevestigd te J.M. J. v. Allen, Westman
verkiest, dat hij van den Heuvel
geboren op 29-4-56
opgenomen in het bevolkingsregister der gemeente Wierden
centrale bevolkingsregister op 4-12-1956 heeft ingezet tegen pokken, en naar heden bleek, met goed gevolg.

Dagtekening: 10-12-1956

Handtekening van de geneeskundige:
J. v. Allen, Westman

ORIGINEEL
Z.O.Z.

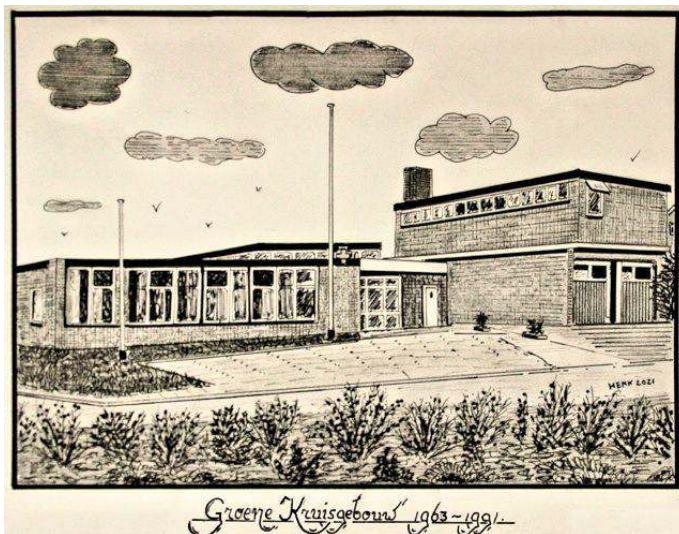
Vaccinatiebewijs tegen pokken van Ronald van den Heuvel

Een nieuw gebouw

Op 22 mei 1962 werd door de voorzitter van de plaatselijke afdeling van het Groene Kruis, dokter S.J. Hage, de eerste steen gelegd voor een nieuw consultatiebureau aan de Middenmolensingel.

Op 28 mei 1963 werd dit officieel geopend door mw Klaasesz-de Bruin, de echtgenote van de Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland.

Het Groene Kruisgebouw 1963-1991 aan de Middenmolensingel (tekening van Henk van den Heuvel)

In de jaren 60 kwamen er in de jeugdgezondheidszorg vele veranderingen. Het besef ontstond dat men op de consultatiebureaus unieke mogelijkheden had om gebruik

te maken van gestandaardiseerde methodieken en welomschreven criteria, zoals preventieprogramma's en screenings. Dit leidde tot de invoering van standaardonderzoeken in de jeugdgezondheidszorg voor 0-4-jarigen. De introductie van het Van Wiechen-schema, een ontwikkelingsonderzoek, in de jaren 60 ontwikkeld op basis van het werk van de huisarts Van Wiechen, bood de consultatiebureau-arts de mogelijkheid op een gestandaardiseerde wijze kinderen met een ontwikkelingsachterstand vroegtijdig op te sporen.

In 1974 werd de hielprik ingevoerd voor het opsporen van aangeboren afwijkingen. In de eerste week na de geboorte werden een paar druppels bloed afgenomen uit de hiel van het kind. Het laboratorium onderzocht het bloed op een aantal ernstige, zeldzame aangeboren ziekten.

Momenteel gaat het om: begeleiding van groei en periodiek gezondheidsonderzoek, ontwikkelingsonderzoek, vroegtijdige onderkenning van visus-, gehoor- en spraak-taalstoornissen, voedingsadviezen, screening op aangeboren afwijkingen (ook coeliakie), vroegtijdige onderkenning van psychische en pedagogische problemen, gezondheidsvoorlichting, voorlichting over veiligheid en monitoring van de leefomgeving van het kind.

Het consultatiebureau is inmiddels ondergebracht bij het Centrum voor Jeugdgezondheidszorg (CJG) op Raadhuisplein 35. Al meer dan 100 jaar levert het CB een grote bijdrage aan de gezondheid van de bevolking. Het is voortdurend in ontwikkeling en zal steeds aangepast moeten worden aan de eisen van de tijd.

Rob Duiverman, huisarts in Nieuwerkerk van 1975 tot 2011

Muziekfestival op 1 juni 1905

Dat er aan het begin van de vorige eeuw in Nieuwerkerk van muziek werd gehouden blijkt wel uit de organisatie van een muziekfestival op de Hemelvaartsdag van 1 juni 1905 voor de hele regio rondom Nieuwerkerk aan den IJssel. Op die datum werd er namelijk een groot muziekfestival in Nieuwerkerk georganiseerd door drie Muziek- en Zangverenigingen, te weten: 'Kunstliefde en Vriendschap' (Kortenoord), 'Harmonie' uit Capelle aan den IJssel en het dameskoor 'A.D.V.E.N.D.O' (Aangenaam Door Vermaak En Nuttig Door Ontspanning) uit Moordrecht.

Het was, zeker voor die tijd, een groot festival, want er deden muziekverenigingen mee uit Rotterdam, Bolnes, Zevenhuizen, Capelle op d'IJssel, Rockanje, Ouderkerk a/d IJssel, Roelofarendsveen, Nieuw-Lekkerland, Bleiswijk, Berkenwoude, Waddingsveen, Zwijndrecht, Ameide, Krimpen a/d IJssel, Rotterdam, Moordrecht en Hendrik Ido Ambacht.

De feestcommissie bestond uit G. van Reeuwijk (voorzitter), T. Kaptein (secretaris), A. Dijkman (penningmeester) en nog acht leden.

Uitg. S. & W. N. van Nooten, Schoonhoven, No. 175.

's Gravenweg, Nieuwerkerk a/d IJssel.

A. J. van Nooten

baksproducten kopen en was er voor de kinderen een draaimolen.

De stoombootrederij "De IJssel" had speciale afvaarten vanaf Gouda en Rotterdam voor een bezoek aan dit festival ingezet.

FESTIVAL

te
Nieuwerkerk a/d IJssel,
op
Donderdag den 1sten Juni 1905
(HEMELVAARTSDAG).

De COMMISSIE van bovengenoemd Festival is van voornemen op Vrijdag den 21sten April 1905, des avonds ten 7 ure, in het Café „DE ZWAAN” van den Heer G. VAN REEUWIJK, op het Dorp, bij inschrijving, te

VERPACHTEN:

1. Een Ververschingstent;
2. Een Poffertjeskraam;
3. Een Carroussel;
4. Een Chocoladetent;
5. Een Sigarentent;

alle staande op het Feestterrein.

Inschrijvingsbiljetten in te leveren bij den Heer T. KAPTEIN, Secretaris, op het Dorp, bij wien op franco aanvraag de voorwaarden en nadere inlichtingen zijn te bekomen.

Het terrein van de heer Erbeveld, dat zich achter het Koffiehuis (nu café L'Espérance, zie foto) aan de 's-Gravenweg bevond, zou als 'feestterrein' worden ingericht.

Blijkens bijgaande mededeling kon men daar op die dag verschillende lekkernijen en ta-

Het feest begon om 12.30 uur (uiteraard na kerktijd) met het zingen en spelen van 'Souvenir de Nieuwerkerk' door alle deelnemende gezelschappen. In het openingswoord van de voorzitter hoopte deze dat dit feest mocht beantwoorden aan het doel: *'Kunstgenot en gezellig bijeen zijn van hen die zang en muziek liefhebben'*. De dag werd afgesloten met een Avondconcert door het Fanfarecorps 'De Kleine Trompetter' uit Zevenhuizen.

In de Feestgids stonden o.a. onderstaande regels genoemd voor de deelnemende gezelschappen:

1. *Bij het opstellen voor het maken van de Feestmarsch zullen de Gezelschappen zich gelieven te gedragen naar de aanwijzingen, die Commissarissen meenen te moeten geven.*
2. *De Gezelschappen zullen zich bijtijds in volgorde der loting gereed houden en optreden als hunne beurt gekomen is: die op hunne beurt niet optreden ter oorzaak van afwezigheid van den Directeur of de leden moeten afwachten tot het laatste nummer.*
3. *Aan uitnodigingen door het publiek tot herhaling der gespeelde of gezongen stukken, zal geen gevolg mogen worden gegeven.*

Voor het publiek gold onderstaand verzoek:

VERZOEK.

De Feestcommissie verzoekt het publiek beleefd, tijdens de optochten niet tusschen de Gezelschappen te loopen, en bij aankomst op het Feestterrein met binnengaan te wachten, totdat de Vereenigen aldaar zijn aangekomen; tijdens het uitvoeren van de Feestmarsch op eenigen afstand van de Gezelschappen te staan, om moeilijkheden, welke hierdoor zouden kunnen ontstaan, te voorkomen.

In de Goudsche Courant van 5 juni 1905 stond vermeld:

'De dag begon met zwarte wolken, maar om 11.30 stak de wind op, die de wolken deed scheuren en het was de gansche dag heerlijk zonnig', en verder was men vol lof over de organisatie: *'Alles was uitstekend geregeld en op alles tot in de kleinste bijzonderheden was gelet, aan alles gedacht.'*

In de feestgids, die ter gelegenheid van dit evenement werd uitgegeven, staan verschillende advertenties van lokale ondernemers, die een leuk tijdsbeeld geven. Deze gids ligt ter inzage in de Oudheidkamer.

Rubriek TOEN & NU te lezen

Kerklaan met pastorie en school, 1888 (uit: TOEN & NU 17-2-1983)

De HVN is bezig om de door Adri den Boer geschreven artikelen in het Kanaal in te scannen en leesbaar te maken via onze website:

<https://www.hvnweb.nl/web23/geschiedenis/>

De index is te vinden onder **Index van artikelen in het kanaal** onder **Toen & Nu**. Deze index is ook direct te openen in het linkerscherm met de link:

<https://www.hvnweb.nl/web23/toen/>

De geel gearceerde nummers zijn aanklikbaar en te lezen in het rechterscherm. Door in de zoekrubriek een zoekterm te typen en vervolgens op **zoek** te klikken, zie je alleen de van toepassing zijnde titels. Door de zoekterm te verwijderen zie je weer alle titels. Veel leesplezier.

Titel	Nummer	Datum
Zuidplas (krakers 1730)	12	29-10-1980
Zuidplas (droogmakerij)	13	12-11-1980
Zuidplas (verkaveling)	22	15-4-1981
Plan Zuidplas	86	12-10-1983
Plan Zuidplas	116	5-9-1984
Zuidplasmolen (Dr.)	126	9-1-1985
Zuidplasmolen Parijs	146	10-7-1985
Molens Zuidplasp.	183	20-8-1986
1e paal Zuidplasiwijk	193	26-11-1986
Droogmakerij Zuidplas	203	4-3-1987
Gemalen Zuidplas	214	3-6-1987
Plan Zuidplas/station	245	8-6-1988

Bestuur Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel

Voorzitter/objectfotografie: Brord van Westing, Vecht 154, 2911 ES, tel. 0180-321363, e-mail: vanwesting@hvnweb.nl

Secretaris: Marie-José Schrage, Lek 69, 2911 GB Nieuwerkerk a/d IJssel, tel. 06-54956214, e-mail: info@hvnweb.nl

Penningmeester/beheerder website: Piet Fokker, Margrietveld 14, 2914 CG, tel. 0180-317245, e-mail: fokker@hvnweb.nl, IBAN: NL89 RABO 0345 2942 03 t.n.v. Historische Vereniging Nieuwerkerk a.d. IJssel

Collectiebeheer en Nieuwsflits: Kor van der Glas, Prins Mauritszingel 19, 2912 BG, tel. 0180-319372, e-mail: k.vd.glas@hetnet.nl

Lid/educatie: Johan Knoester, Irisveld 4, 2914 CB, tel. 0180-315896, e-mail: johanknoester1@ziggo.nl

Ereleden HVN

Maarten Molenaar (†) en Eefje Molenaar-van Rossum

Adri den Boer (†) en Mieke den Boer-Snoei

Adres Oudheidkamer: 's-Gravenweg 6, tel. 0180-312228

Documentaire informatie Nieuwerkerkse geschiedenis

- Streekarchief Midden-Holland, Klein-Amerika 20 te Gouda, zie www.samh.nl

De **Nieuwsbrief** van de Historische Vereniging te Nieuwerkerk aan den IJssel verschijnt drie maal per jaar en deze ontvangen de leden gratis. Daarnaast wordt regelmatig een digitale **Nieuwsflits** aan de leden toegezonden.

Eindredactie: Mieke den Boer (mieke@miekedenboer.nl)

Alle leden kunnen een artikel voor de Nieuwsbrief aanbieden. De redactie houdt zich het recht voor artikelen in te korten, te wijzigen of te weigeren.

Vormgeving en fotobewerking: Mieke den Boer-Snoei

Lidmaatschap

Particulieren zijn met een *minimumbijdrage van €17,50* al lid van onze vereniging. *Voor een tweede gezinslid erbij bedraagt die slecht €25 voor beiden. De minimale bijdrage voor bedrijven bedraagt €50,00.*

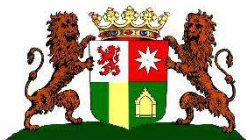
Het bestuur verzoekt u om de bijdrage over te maken op rekening **NL89 RABO 0345 2942 03** t.n.v. Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel, onder vermelding van 'contributie 2024'.

Let op:

De HVN is een culturele ANBI, waardoor de belastingaftrek van de gift hoger is. Wie minimaal vijf jaar lang een gift in geld wil doen kan het formulier 'Overeenkomst Periodieke Gift' downloaden van de website www.hvnweb.nl.

Het ingevulde formulier kunt u opsturen naar de penningmeester en u ontvangt het ondertekend retour. Hij informeert u desgewenst ook over legateren.

De HVN wordt financieel gesteund door:

- gemeente Zuidplas (en komt met bijdragen en links voor op de gemeentelijke websites www.zuidplas.nl en www.beleefzuidplas.nl)

Autobedrijf Van Reeuwijk

Makelaar Legendijk

Leefgoed De Olifant

Restaurant De Roode Leeuw (Capelle a/d IJssel)

Venrooy tandtechniek

Hoogerwaard Advies

Hoogerwaard Advies & onderhoud

Vormgeving en fotobewerking:

Mieke den Boer-Snoei

Oplage:

275